

ԻԲ, 11, = οὐκ ἐνδύσῃ χιβδῆλον, ἔρια καὶ λίνον ἐν τῷ αὐτῷ, իրեւ մակբայ գործածուած է այստեղ «սլաւոն» հայայտառւկ ածականը:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՆԱՌՆ. — «Եւ տէրն նախ զնոսա զատոյց յերկրէս կարգաց եւ հրեշտակակրան եւ արարածսն կարգաւքն բարձրացոյց յերկրէս, Ա գ ա թ., էջ 303. «Եւ վկայութեամբ զգալուստ որդւոյն կարեմք ճշմարտել մարդարեականաւքն յառաջ ասացելովք վասն մարմնածին ծննդեան աստուածորդւոյն, հոգեխառն բանիւք արարածսն մարմնոյն», անդ, էջ 186—187, նոյնպէս «որով կորոյս զաբն, դովին մարմնովն պարտաւորեաց զմեզն արարածսն մարմնովն», անդ, էջ 193, որմէ ածանցած է Եփրեմի թարգմանիչը՝ «ընդ փայտ դալար զայս առնեն. առական ասաց նա, դալար վասն արարածսն», Բ, էջ 220.

ԱՐԻՒՆԱՆԱՌՆ. — «Յաւնքն ահագինք եւ դէմք խոժոքք, աչք արեւախառն եւ սիրտք ի թնդոջ», Ոսկեբ., Մեկն. Պաւլ. Ա, էջ 849, յոյն բնագիրը անպաճոյճ, պարզ եւ համառօտ՝ ὁρᾷς ὄμμα αὐστρηρόν, καρδίαν διεργήσερμένην.

ԱՐՈՒՆԱՍՏԱՆԱՌՆ. — «Տեսէք զսքանչելիս արարածսն զարմանալեալք, զի կապեալ պնդեալ կայ ծովն աւազով», Զգաւն, էջ 367, ասորին ունի անգարը՝ Ἰλασὸς Ἰλασῆ, զոր Parisot կը թարգմանէ բառացի stupenda miracula (Graffin, Pat. syr. I, էջ 667—668).

ԱԻՉԱՆԱՌՆ. — «Ամենքեան մեռեալ էին վասն դժնդակ չարաշունչ դառնութեան տեղւոյն, վասն կարակում տղմին, արարածսն բնակութեան եւ խորութեան», Ա գ ա թ., էջ 72.

***ԱԻՏԱՐԱՆԱՌՆ.** — Բառս գործածուած է գոյականաբար (արարածսն) Ղեւտացւոց Գրքին մէջ՝ «զանասուն քո յարարածսն մի խառնեցես» ԺԹ, 19 = τὸ κατ'ὁμοῦς ἐστ' ὁμοῦ γὰρ, որ Եփրեմի մօտ եղած է աւելի անպաճոյճ՝ «մի տայք զանասունս ձեր ի խառն», Ա, էջ 335.

ԲԱԶՄԱՆԱՌՆ. — «Որում ոչ ձայն քնարի եւ ոչ գոռն սրնգի նման է, եւ ոչ քաղծախառն փողք տալից այնպիսի ինչ ձայնս յաւրինեն», Ոսկեբ., Մեկն. Պաւլ. Ա, էջ 125, որուն իբրեւ տարբերակ՝ «օրինակ մի ունի քաղծախառն եւ «ճառ», քաղծախառն (ճմտէ վար-

դանեան, Բառքնական դիտողութիւններ, Ա, էջ 71—72), յոյն բնագիրը կը ներկայացնէ շատ անպաճոյճ ἄλλο ὄργανον μούσιχόν բացատրութիւնը, որու մասին տես Տաշեան, Ուսումն դասական հայ. լեզուի, էջ 581.

ԲԱՐՁՐԱՆԱՌՆ. — «Որով կորոյս զաբն, դովին մարմնովն պարտաւորեաց զմեզն աստուածախառն մարմնովն. ի բարբառսն (aabdub ունին՝ շբբբբբ) խոնարհութեանն՝ զաներեւոյթ խառն տեսման», Ա գ ա թ., էջ 193.

ԲՈՐԲՈՒՔԱՆԱՌՆ. — «Եւ եղեւ բերան իմ իբր բարբառսն՝ վառեալ յոսկերս իմ եւ կամեցայ համբերել եւ ոչ հանդուրժեցի», Զգաւն, էջ 387. ասորի բնագիրն ունի Խ, Խ, Խ = sicut ignis exaestans (Graffin, Pat. syr. I, էջ 711—712), որուն հետեւելով հայերէն բնագիրն ուղղելու է անպայման «իբրեւ հոր բարբառսն». հաստուածս յառաջբերութիւն է Երեմիայէ, որ Եթմանանից թարգմանութեամբ ունի՝ «Եւ եղեւ ի սրտի իմում իբրեւ շեշտեալ, բորբոքեալ ընդ ոսկերս իմ», Ի, 9.

ԲՈՑԱՆԱՌՆ. — «Բոցախառն հրատք տապոյ ժամանակաց ամարայնոյ, Բարսեղ, Վեցոր», էջ 124, յոյն բնագիրը հայ թարգմանչին ստեղծագործած այս հինգ բառերու դէմ ունի միայն միակ բառ մը՝ «ամառն» = θέρους (Migne, Pat. gr. XXIX, էջ 133). «Եւ յայսցանէ պարտիմք իմանալ զբոցախառն ճառագայթից արեգականն... եթէ որչափ ազատութիւն ունին», անդ, էջ 126, նախաբանգրին մէջ πύρωσις բառը միայն կայ, որուն համալոր գրուած է հայուն «բոցախառն ճառագայթք արեգականն», ճոռոմաբան աստութիւնը, ինչպէս նկատած է արդէն ՀԲ (Ա, էջ 509). Ոսկեբերանի վասն Հերովդատայ ճառին դասական թարգմանիչն ալ գիտէ գործածել «Եւ զաղբերացն զստինս զյորդառաւաղ ջուրցն տապն բոցախառն կիզոյր եւ ցամաքեցուցանէր» աստութիւնը, Մեկն. Պաւլ. Բ, էջ 618.

***ԳԻՇԵՐԱՆԱՌՆ.** — Երեցս իբրեւ մակբայ գործածուած է՝ «Գիշերախառն հասանքի վերայ Յամնեացւոցն», Բ, Մակաբ. ԺԲ, 9 = καὶ τοῖς Ἰαμνίταις νυχτὸς ἐπιβαλόν, «զհրամանն արքունի գիշերախառն կատարեալ», Գ. Մակաբ. Ե, 10, յոյնը դարձեալ νυχτὸς, «Յովրամ կանխեալ գիշերախառն պատել պաշարել վանկը զեգովմ», Բ, Մնաց., ԻԱ, 9.

πένυματι καὶ σωνι, συγκαίοντι. «Իբրեւ զհոլմ Գաղաթաւն ցրուեցից, Երեմ, ԺԸ, 17 = ὡς ἄνεμον καὶ σωνα. «Եւ ջերմ եւ տենդ Գաղաթաւն իբրեւ զհոլմ բորբոքեալ հնոցի, Բարսեղ, Վեցոր., էջ 86, բուն բնագիրն այս բողոքին դէմ ունի միայն πωφετός (= ջերմ), Migne, Pat. gr. XXIX, էջ 100. հոլմ Գաղաթաւն տենդոյ վառեալ տոյրէր ի նմա, Եւսեբ. Եկ. Պատմ., էջ 45, ասորին ունի սեռականով՝ ἰσχυρῶς, ἰσχυρῶς (Wright-Mc Lean, The eccl. hist. of Eusebius, էջ 39.

ՏՂՄԱՆԱՆՈՒՆ. — «Եւ զերեմիա արկին ի դուր Գաղաթաւն, Զգաւն, էջ 389, ասորին դարձեալ սեռականով «ի դուր տղմոյ = ἰσχυρῶς, Graffin, Pat. syr. I, էջ 713.

ՅԱՆՂԱՆԱՆՈՒՆ. — «Ոչ բոյս, ոչ գալարի եւ ոչ ծաղիկ, ոչ ի ծայրս կաղնեաց բողբոջ եւ ոչ էրան ցաղաթաւն, Ոսկեբ. Ճառ վասն Հերովդ. (Մեկն. Պաւլ. Բ.) էջ 618, յոյն բնագիրն ունի պարզ οὐκ αὐρα εἰς δροσος.

ՔԱՂՅՐԱՆԱՆՈՒՆ. — «Ձեն ինչ աւգուտ հեշտական Գաղաթաւն աւգը դարնան(ւ)ոյ մարմնոյ (տպ.՝ Գաղաթաւն) որ ի տապոյն գողանայցէ, Ոսկեբ., Մեկն. Ես., էջ 302, «Գաղաթաւն շնչել աւգուոյն դարնան(ւ)ոյ, Բարսեղ, Վեցոր. էջ 124, յոյնին պարզ «Գաղաթաւն աւ (էսթ) այս ձեւ հայացուցած է Թարգմանիչը, համոէ վերը «Գաղաթաւն» եւ «Գաղաթաւն» բառերը, «Գաղաթաւն բանիւք ողորէ «Եղնիկ, էջ 62: «Ջերմի եւ Գաղաթաւն աւգ շնչէ, անդ, էջ 195 յոյնը միայն՝ ἀλλὰ καὶ ἀλλεῖον ὅν αἰ τὸν ἀέρα συνέχουσιν. ibid., էջ 201. «Հնորհեա (մեղ) զաւգս Գաղաթաւն եւ առողջս, «Բարսեղ, Պատարագ, էջ 148 = ἐδχράτους καὶ ἐποφελεῖς τοὺς ἀέρας ἡμῶν χάρισαι.

Հ. Ա. ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ

ԳԻՏՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՍԵՏԵԹ-Ն ՈՎԱՅԻ ՄԱՍԻՆ

— (Հարաւորութիւն)

Գ. Պակասորդ տառեր:

Ինչպէս տեսանք Գ. Հախվերդեանի յառաջաբանից՝ Սայաթ-Դովայի ձեռագրի մէջ տեղ տեղ պակասել են ձայնաւոր եւ բաղաձայն գրեր: Մեզ թւում է, որ երգերի բնագիրը կաղմելիս հրատարակիչը երկու տեղ մոռացել է պակասորդ գրերն իր տեղը դնել.

1. Այսպէս ԼԲ երգի չորրորդ տան մէջ կարդում ենք.

Խօստօվնիս արած միակդ, չանիս ինքար, Սայաթ-Դովա. Նախ՝ «Խօստօվնիլ» բառ չկայ՝ երկրորդ՝ ոտանաւորի չափը եւ տողի հատածները պահանջում են, որ տպուի.

«Խօստօվնիս | արած միակդ | չանիս
ինքար | Սայաթ-Դովա»:

2. Իս երգի վերջի տան մէջ կարդում ենք. Իղըարէմէն շուտ անցկացար ուր է եարսուն տարին:

Թէեւ Թիֆլիսի բարբառում «երեսուն»-ը «եարսուն» է, բայց կայ նաեւ «եարասուն» ձեւը. այստեղ չափը եւ տողերի հատածները պահանջում են, որ լինի «եարասուն». այսպէս՝

Իղըարէմէն | շուտ անցկացար | ուր է
եարա | սուն տարին |

Գ. Բնագրի սխալ ընթերցում եւ սխալ գրադարձութիւն:

1. ԽԶ երգի մէջ կարդում ենք.

Էջնէմէդ խմած մաստ էկած

Գլուխս մահին վախտ էկած

Սայաթ-Դովէն իմ տիսդ էկած

Աջըկի լուս ուր իմ ասի,

Սուր չիմ ասի, զուր չիմ ասի,

Տուր չիմ ասի...

Թւում է, որ այս հատուածի երկրորդ տողը պէտք է լինէր. «Գլուխս մահին ռաստ էկած ո՛, Եղած ձեւով՝ տողն անհասկանալի է եւ յանգն աղքատ: Հրատարակիչի ծանօթութիւնից գիտենք (տես էջ 172) որ այս երգը գրուած է եղել